K ROZŠÍŘENÍ SRPIC V ČESKOSLOVENSKU

ZUR VERBREITUNG VON SCHNABELFLIEGEN IN DER TSCHECHOSLOWAKEI

(MECOPTERA)

František Chládek

Z řádu Mecoptera žijí u nás zástupci čeledí Panorpidae (dosud pět druhů rodu Panorpa), Bittacidae (dva druhy rodu Bittacus) a Boreidae (tři druhy rodu Boreus). Přehled literatury a seznam našich druhů řádu Mecoptera zjištěných do roku 1977 uvádí Zelený (1977). Doplňuji tyto poznatky dalšími údaji o rozšíření čtyř druhů u nás na základě sběrů mých a sběrů Dr. Zdeňka Laštůvky zejména z Moravy a Slovenska.Pokud neuvádím sběrová data, byl chytán větší počet exemplářů v obvyklou dobu jejich výskytu. Dokladový materiál je ve sbírce autora.

Panorpa alpina Rambur, 1842

Tento druh sice není u nás ve vyšších polohách vzácný, ale počet lokalit uváděný v literatuře je malý a doplňuji jej proto dalšími nálezy.

Čechy : Staré Ransko (o.Havlíčkův Brod).

Morava : Adamov (o.Blansko), Brno-Líšeň, Obřany, Přešín (o.Brno - - město), Bukovinka (o.Blansko), Kuřim (o.Brno-venkov), Malá Morávka (o.Bruntál), Ochoz u Brna (o.Brno -venkov), Tři Studně (o.Žďár n.Sázavou), Vápenná (o.Šumperk).

Slovensko : Javorina (o.Poprad), Ludrová (o.L.Mikuláš), Muráň (o.Rožňava), Prosiek (o.L.Mikuláš), Rožňava (o.Rožňava), Ružomberok (o.L.Mikuláš), Štefanová (o.Žilina), Tatranská Kotlina (o.Poprad), Těrchová (o.Žilina).

Panorpa cognata Rambur, 1842

Ve střední Evropě patří tato srpice k vzácnějším druhům, ale její

areál rozšíření sahá od Skandinávie až po Itálii a od V.Británie po evropskou část SSSR (Ward, 1983). Z ČSSR je známa ze všech zemí, ale jen z několika lokalit. Nově jsem tento druh zjistil na následujících místech.

Morava : Horní Věstonice (o.Břeclav), Kurdějov u Hustopečí (o. Břeclav), Rajhrad u Brna (o.Brno-venkov).

Slovensko : Malacky (o.Bratislava-vidiek), Muráň (o.Rožňava), Plavecké Podhradie (o.Senica), Plešivec (o.Rožňava), Rohožník(o.Senica), Ružomberok-Biely Potok (o.L.Mikuláš), Tisovec (o.Rimav.Sobota), Velké Leváre (o.Senica).

Z rodu **Bittacus Latreille, 1802** jsou ve střední Evropě známy dva druhy komárovců a oba patří mezi pozoruhodné zástupce našeho hmyzu.Komárovci jsou aktivní hlavně večer. Přes den sedí zavěšení na rostlinách a jsou proto většinou přehlíženi nebo zaměňováni za tiplice.

Bittacus italicus (Müller, 1766)

Pod názvem Bittacus tipularius (L., 1758) je uváděn Zeleným (1977) z Čech a Slovenska. První údaj z Moravy publikoval Lauterer (1981) z Hostěrádek u Brna podle materiálu chyceného Gregorem a Markem. Dr. Marek mi ústně sdělil, že byl chycen pouze jeden exemplář na světlo. Také Dr. Laštůvka, který mi přenechal své sběry tohoto druhu z jižního Slovenska, jej chytal při lovu nočních motýlů na světlo. V literatuře bývá uváděn jako druh žijící u vod nebo na vlhkých místech. Vyskytuje se však i na suchých až stepních lokalitách od konce července do října.

Morava : Kurdějov u Hustopečí (o.Břeclav), 31. 7. 1980, dosti hojný na stepní stráni s jižní expozicí blízko SPR Kamenný vrch. **Je to druhý nález tohoto komárovce na Moravě.**

Slovensko : Gbelce (o.Nové Zámky), 31. 8. 1982 - 1 ♀, 17. 9. 1982 1 ♂, 31. 7. 1984 - 1 ♂, 2 ♀♀. Kamenica n.Hronom (o.Nové Zámky), 17. 7. 1984 - 1 ♀. Štúrovo-Hegyfarok (o.Nové Zámky), 21. 9. 1982 - 1 ♀, 16. 7. 1984 - 1 ♂.

Všechny slovenské exempláře byly chytány Laštůvkou na stepních lokalitách. V literatuře byl dosud uváděn ze Slovenska jen z údolí Váhu.

Bittacus hageni Brauer, 1860

Byl popsán Brauerem (1860) z okolí Vídně a je dosud znám jen z několika zemí. Zjistil jsem jej dosti hojně na bylinném podrostu stinných listnatých lesů na severní straně Pavlovských kopců nad Hornímí a Dolními Věstonicemi 16. 9. 1984 a v Pouzdřanech (Kolby) ve dnech 8. 9. 1983 a 9. 9. 1984. **Uvedené tři jihomoravské lokality jsou prvními konkrétními údaji o výskytu Bittacus hageni Brauer v ČSSR.**

Zusammenfassung

In diesem Artikel sind neue Fundorte für einige tschechoslowakische Mecoptera - Arten angeführt. Für die Art **Bittacus hageni** sind die ersten konkreten Fundorte aus der Tschechoslowakei (Südmähren) festgestellt.

Literatura

Brauer F., 1860 : Bittacus Hageni, eine neue europäische Art. Verhandlungen d.k.k.zoolog.-bot.Gesellschaft in Wien, 10 : 691 - 696

Lauterer P., 1981 : Faunistic Records:Mecoptera. Acta entomol. bohemoslov., 78 : 242

Ward P.H., 1983 : Scorpions flies of the Panorpa cognata - complex in the western palearctic region (Mecoptera). Journal of Natural History, 17 : 627 - 645

Zelený J., 1977 : Mecoptera. Check List, Acta faun.ent.Mus.Nat. Pragae, Suppl. 4 : 133

Adresa autora (Anschrift des Autors) :

RNDr. František Chládek, ul.bratří Čapků 12, 602 00 Brno